

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Quadragesimusseca[n]dus. Quare p[ri]ncipat[us] Roman[us] a deo
spa[...].liter sit p[er]uisus. p[ro]pter triplice[m] virtute[m] q[uod] erat in eis
p[er]cipue. Et de hoc ibi multa ponunt[ur] exe[m]pla ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

tar. Joan. xi. ad hoc facit. s. q. i. pphetauit. Reges fracie et
 anglie habere dicunt virtute sup quibusda egritudinib?
 laboiantes. C. Seda ratio q omne dominu sit a deo: sus
 mitur in coparatione ad motu. Probat enim pbs in. viij.
 pphico: q mouentibus et motis no est in infinitum
 abire: sed est venire ad aliquod mouens quod no mouet
 et hoc est deo. Iuxta illud Boe. iij. de cosof. p. b. mero. i. g.
 Stabilsqz manes das cuncta moueri. Eum ergo dñi
 in gubernando sint motores o: bis: ergo oportet motum
 sui regimnis in se uicari in pnu motore reducere. vnde
 Job. ix. Sub cogitatur qui portant orbē. Hanc rationē
 tradit beatus Aug. in. iij. de trini. vbi ordinē motus et mo
 bilis ponens ab infimo corpore: puta terra p subtilioza
 et viuosiora dicit moueri gradatim ascendēs fin ordi
 nē elementorū vsqz ad supemū mouens: quod est deus:
 in quo consistit rota ratio motus. vnde et apłs Act. xvij.
 In chyllo viuimus mouemur. et sum. C. Tertia ratio
 q omne dominu sit a deo: sumit ex parte finis. Diuina em
 pudentia omnia in debitū finē deducit. in quantum mouet
 vnanquāqz creaturā in suū finē distinctū: sicut sagittator
 sagittā ad deternatū signū. qua ratione dicit beatus Au
 gustinus. iij. de trini. Q. de? quibusda ordinatissimis mo
 tibz primo spiritalibus: deinde corpo: alibus semp cū
 cta defendit: et vitur omnibus ad comutabile arbitrium
 sententie sue sicut ad finē congruū. Si ergo alias creatu
 ras debito et ordinato fine cōcludit: multo magis creatu
 rā rationale aut hominē. quod apparet: qñ ipsam gubery
 nar per suos dispensatores: vt sunt reges et principes ecc
 lesiā p̄lati. hinc est q quū apłs dixisset Rom. xij. No
 est potestas nisi a deo. statim subdit: Que aut sunt a deo:
 o: dinata sunt: itaqz qui potestati resistit: ordinationē dei
 resistit: quia ad hoc deus de eis huic mundo prouidit: vt
 vniuersūqz status profectus in debitū finē. hinc dicitur
 in Proverbijs. viij. c. Per me reges regnāt: et legū conditō
 tores iusta decernūt. Per me principes imperant: et potēs
 res decernunt iustitā. Preterea: quāto quelibet natura
 nobilis finē apta est cōsequi: tanto habet magis mouētia
 disposita ad cōsumationē finis. sicut manifeste in coru
 ptilibus p̄sicit in incorruptilib? celestibus et spiritib?
 angelicis que sine agente contrario mouent ad suū finē.
 pura corpus celeste ad dominū sui motus. angelus aurē
 ad diuino: cōgnitionē et suū ministeriū adimplendum.
 Quū ergo creatura rationalis creata sit et producta vt
 sit dei capax: et hic est finis eius p̄cipu? vt dicit Aug. xij.
 de trini. et item Aug. Natus est homo ab exterioribus ad
 interiora redire: ab interioribus ad superiora ascendere.
 Tante em dignitatis est humana conditio: vt nullū boy
 num possit ei sufficere. Sed in solo summo dono satiat.
 Ps. xvi. Satiabo: quū apparuerit gloria tua. Ad hūc ergo
 finē cōsequendū: est homo adiunctur luce diuine grante.
 maxime dō iuuatur per mundi gubernatores. tñ p boy
 ne vite exempla. tñ per quotidiana documēta. tum p co:
 iutores dei: dicens. s. ad Lquin. iij. Dei enim adiutores su
 mus. Sunt enim iudices erectores mudi: sicut instrus
 mēta principalia.

Ed licet principat

omnis agentis a deo sit p̄ouisus: specialiter
 tamē romanus de quo Aug. in li. de ciui. dei
 plures causas assignat: sed tres nos tñmō
 colligam? scz ppter tres virtutes quas lex precipit euas
 gelica: quibus precipue romani p̄missus claruerūt: et ex
 eis tamē mercedē condignā dominū meruerūt. vnde et
 dicit a Hiero. Romani virtutibus p̄meruerūt imperiū.
 xvij. q. i. s. ex his itaqz. Prima virtus fuit sincerus amor
 p patria. Secunda traditio legū sanctissima. Tertia mos
 tū beneuolentia. C. Quantū ad primā exempla veteruz
 romanorū habentur in promp̄: quia tota eoz inuentio
 erat in ipsorū regimine et dominio ad conseruandā reip

publicā vt eiusdem consulerēt profectibus. vnde Aug. v.
 de ciui. dei. c. xij. et xij. inducens verba Sallustij de bello
 catiline sententiā catonis in dicto lib. contentā de virtutibus
 veterū romanorū attollit vnde respublica diuina
 prouidentia facta est magna dicens: Nolite inquit cato
 existimare maiores nostros armis rempublicā magnam
 fecisse. Si ita quidē esset: multo pulcherrimā nos haberes
 mus. Quippe locio:ū atqz ciuū p̄terea armorū et equoz
 maio: copia nobis est q̄ illis. Sed alia fuere que viros il
 los magnos fecerūt: q nobis nulla sunt. domi industria:
 foris iustū imperiū: animus in consulendo liber: nec delis
 cro: neclibidini obuorius. Pro his nos habem? luxuriā
 et auaritiā: publice egestatē: priuatim opulentiā: laudam?
 diuitias: sequimur iertiā. Inter bonos et malos discrimē
 nullū: omnia virtutis p̄mia ambitio possidet. et sequit:
 Et erariū esset locuples: res priuare egebant. Nūc econ
 tra vt. s. pro ista materia faciūt. viij. q. i. s. ergo. c. nec nos
 uum. c. sunt in ecclesia. lxi. dist. miramur. c. quid p̄oderit. s.
 q. i. principatus. lxi. dist. si officia secularia. cum. c. seq. vsqz
 ad finem dist. lviij. di. c. i. et ij. p̄ciij. dist. c. i. xij. q. iij. sicut
 excellentiam. cl. dist. in. quib? primatum. xxiij. q. iij. si non ex
 fidei merito. ibi: Vbi em merito: um vestrorū loquaqz nō
 discurrit opinio: que bella vos frequēter appetere nō des
 siderio fundēdi sanguinis: sed tñ dilatandi causa reipus
 blice: in qua coli deū cōspicimus: loquitur et. s. q. i. fertur.
 ibi: Si em is dignus sacerdotio creditur cui nō actionis
 materia: sed pecunie copia suffragat: restaret nihil sibi in
 ecclesiasticis honoribus grauitas: nihil sibi defendat in
 dustria: sed totum sibi auri p̄ofamus amor: obtineat et.
 c. c. quibusdā. in. s. ibi: Nisi eū quē vite meritū et actionis
 qualitas ad hoc dignū esse mōstrauerit. s. q. iij. ex multis.
 post mediū. ibi: Nec eligant in domo dñi: qui maiores sac
 culos pecunie conferant: sed eos qui moribus et discipli
 na atqz scientia diuites: pro officio suo ipsam valeant sus
 tentare ecclesiā. xxiij. q. i. paratus. ibi: Ac per hoc si ter
 rena res ista publica christiana p̄cepta custodiat: etiā
 ipsa bella sine beneuolentiā nō gerentur: sed vt ad p̄teritis
 iustitiaz societate victis facilius cōsulari et. c. c. militas
 re. ibi: Nec republicā gerere criminofus est: sed ideo ages
 re rempublicā vt diuitias augeas: videtur esse dammabilis
 et. c. c. summa. Summa militie laus inter alia merita bo
 na beccel: obedientiā reipublice vtilitatis exhibere. et
 xxiij. q. iij. c. ser. differētie. s. item ab aliquo. ibi: Perere autē
 vel p̄estare solatiū vt malis facultas delinquēdi adimaf
 vt ecclesie pacem adipiscatur: vt aliquis multorū vtilitas
 ti seruetur: vile est et honestū et. c. i. ibi: Non sue voluntas
 tis: sed omni vtilitati vicurus et. c. q. viij. vt p̄idem. ibi: Et
 quecūqz vobis deo adiutor: et pro vtilitate reipublice p̄s
 suaserint: facite. et. i. ibi: Quicquid vtilis reipublice iudis
 caueritis peragite. et. i. ibi: Neqz vtilitas nostre reipublice
 (quod dñs auertat) negligatur. et. viij. q. i. in scripturis.
 ibi. exp̄sum. et. q. ij. dilectissimi. ibi: Nullus vestrū negle
 cta vtilitate cōmuni suo luero p̄spiciat: ne si quispiā p̄
 pia cōmoda appetit: frivola existimatiōe fallatur et. s. s.
 cir. e. causa. et. q. i. sciendū. xvi. q. i. nos autē fratres. et. de res
 num. nisi quū p̄idē. s. p̄oro. C. B. Antiqui etiā cōsules
 romanorum pauperes erāt in rebus priuatis: p̄out nar
 rat Augustinus. v. de ciuita. dei. c. xvij. q. Lucius valerius
 defunctus in suo consularu: adeo pauper fuit: vt coniugem
 a populo collectis eius sepultura curaret. C. Consimile nar
 rat Vegetius de re militari. de Artilio Regulo: qui quum
 summis rebus p̄fuisset: adeo pauper fuit: vt coniugem
 liberorū collocaret in agello: qui colebatur ab uno villis
 eo. Ibi etiā narrat Aug. de quintio: qui quū quatuor: iu
 gera possideret et manibus suis ea coleret: ab aratro abs
 ductus est vt dicitur: fieret: maio: itaqz honore q̄ cōsul.
 victisqz hostib? ingentē gratiā cōsecutus est: et tñ in eadē
 pauprate māsit. Ibi etiā narrat Aug. q quidā eoz qui fue
 rat bis consul: et illo senatu est pulsus eo q. x. pondera ars
 gēti in vasis habere cōpert? est. Nō em diari intendebāt

Qui reis
 pu. apud
 ro. p̄ficie
 ban tur.

Quis
 romani
 imperiū
 meruer
 runt.

propter lucra: nec fuit apud eos ingenium puritatis. **L**u-
 rius consul qui sum nites magni ei pondus argenti ar-
 tulissent. quibus non habere aurum p datur aut sibi videri: eis
 q habet aurum imperare. **S**imile narrat **U**lgius li. iij.
 de re militari: quod legatus epirotarum fabricio consuli
 grande pondus auri offerret: illo non accepto dixit se malis
 le habetibus id imperare: q illud habere. **E**t ob hoc nolo
 bant p fici dignitaribus nisi possent reipublice proficere.
 prout dicit **V**alerius li. vi. de **L**onelio scipione. **L**ui qui
 hispania forte venisset: nolle illuc ire: adiecta causa
 q recta facere nesciret. **E**t **I**re suos filios non pariebatur
 tur p fici: nisi possent p fice: prout narrat **H**elmadus his-
 toriographus de elio. qui quum ex senatore esset creatus im-
 perator: et obsecrare senatu ut filium suum augustum cesarem vo-
 carer: nolle sufficere inquit debet. **V**t ego ipse inuiti regna-
 verim quum non merer. **P**ulmarus enim non sanguini debet
 sed vite et fidei caritati. viij. q. i. moyses. et dicit. nos q. **E**t
 inuiti regnat q rex nascit et non meret. **P**roculdubio
 parētis affectu eruit: qui parvulos suos impotabili mo-
 le sup terrā extiterit. **H**oc enim est suffocare filios: non pro-
 mouere. **A**lendi pius sunt et virtutibus excedit: et quum
 eo profecerint ut pben illos antecedere quos debet hos
 note antire: inuiti ascendat. et tunc civium suorum nequa q
 se subtrahat voris. **I**mplebat enim illud tunc **E**cl. viij. **N**oli
 querere fieri iudex: nisi valeas virtute irrupere iniquitas
 tes. et **P**ouer. xx. **R**ex q seder in folio iudicij: dissipat oē
 malū inuitu suo. ad hoc faciunt. xxvi. di. vna tū. ibi. **Q**uo
 aut pōt esse honorato: viduitatis: q coniugia frequentavit:
 llij. di. si rector. xxv. di. p. iij. ibi. **Q**uo pōt p fice eccle au-
 ferre malū de medio ei: q in delictū simile conuerit: aut
 qua libertate corripere peccantē: quū ractus ipse sibi res-
 pondeat eadē se admisisse que corripit. llij. di. s. l. di. in
 sacerdotibus. ibi. **I**mpresibiles esse cōnent: q s p esse
 strare: cui gubernacula committunt ecclesie. xxvii. di. pul q
 iij. q. viij. q. sine. cū. iij. c. sequētib. viij. q. i. licet. cū. c. seqnti.
C **H**ecantes etiā auaritia non p ficebant reipublice:
 vt narrat **V**alerius li. vi. titu. de grauius dicitis aut factis
 q quū duo cōsules cōtenderēt in senatu: q s eoz in hispa-
 niā mitteret: ait scipio emilianus oibus suā sententiā ex-
 peccatibus. **N**entis inquit mihi mitti placet: q alter nihil
 haber: alteri nihil satis est. eque malā licētis imperij ma-
 gistrā inopiā indicans et auaritiā. **N**arrat etiā **V**alerius
 magnus li. iij. c. de abstinentiā et p rinitia de marco curio
 quō ipse famitibus diuitias cōtēpit etiā post victoriā ha-
 bitā de ipsis. **N**ā quū ad eū in scamno ligneo sedentē: et ca-
 rino ligneo ad focū cenantē: magnū pondus auri legari
 tulissent: benignis verbis inuitatus vt eo vti veller: vultū
 p rinitu risu soluēs: supuacue igit inquit: **N**arrate inquit
 famitibus **D**arcū curiū potius malle locupletib. impe-
 rare: q locupletē fieri. **R**ememore me nec acie vincit: nec
 pecunia posse corrumpti. **H**oc idē scribit idē **V**alerius in
 codē de fabricio: qui quū honore et auctoritate oibus in
 ciuitate sua maior esset: censu suo pauprimus: a diuitib.
 tū famitibus quos in clientela tenebat: pecuniā et seruos
 sibi missos cōtempnit: ac frustratos remisit: cōtinētie sue
 beneficio: ac zelo patrie sine pecunia p dines sine vsu fas-
 milie abunde comitat. q: locupletē illū faciebat nō mul-
 ta possidere: et pauca desiderare. **E**t **I**re iustitia rō-
 mano: nō parebat erga reipublicā inuiti q nec sibi parces-
 bant ob salutē reipublice. vtilitatē enim reipublice vire p-
 prie etiā p ponebat: prout narrat **A**ugu. i. de ciui. dei. c. xv.
Et tullius de officiis li. i. q. iij. q. quū esset marc. regulus
 ductus captiuus ad cartaginē: et missus romā et sub ius-
 ramēto redeūdi p cōmutatione captiuo: n. **I**lle romā ve-
 nies in senatu venit: et captiuos red di vel cōmutari nega-
 uit esse vtile: eo q illi essent adolecētes et boni duces: ipe
 autē senectute cōfectus. **E**t quū retineret a p pin q s et ami-
 cis: redire maluit magis q hosti fidē datā fallere. **N**ā fm
Aug. ad bonificiū: fides em qm p mittit etiā hosti seruā

da est. xij. q. i. noli. qd verū si ipse hostis fidē seruat. atq
 nō. vtribi nō. et de iureiur. puenit. ij. vbi de hoc. et licet nō
 ignoraret se ad crudelissimū hostē: et ad exquisitā suppli-
 cia p fici: iusurandū tū seruādū putauit. ar. bonū. xij.
 q. iij. innocēs. et de elec. venerabilē. et de iureiur. cōtinis
 gar. **E**t simile et inde narrat **A**ug. xvij. de ciuita. dei. c.
 xix. et **Z**ullius de senectute de **L**odro rege arbeniensium.
Quū em instaret bellū inter arbeniēsēs et peloponnēses:
 et accepissent in rēsis q illi essent futuri victores: quouum
 dux occideret. **H**oc audiēs **L**odrus in habitu pauperis
 transiit ad hostes: seq obicit eis necē: iurgū puocan-
 do. de quo **V**irgil. in bucol. **E**t iurgia **E**tri. **D**aluit em
 moti dū vincerent sui: q viuere suis superatis. **S**eruauit
 autē ad literā iste **L**odrus nō dū: sed nō ppter dominū.
Dicit: et cōfiteri nemo habet q vt aiam suā ponat q s
 p amicis suis. **J**oan. xv. c. i. **J**oan. iij. **I**lle p nobis animā
 suā posuit: et nos debemus p fratrib. aias nostras pone-
 re. et. i. **D**ab. li. **D**icitur in virtute ppter fratres nos-
 tros. qualiter hoc intelligi habet. vij. q. i. s. hoc tunc. de
 hoc etiā de pen. di. n. qui vult facere dei mādātā. et. c. q s
 tantā. **D**uo em fuerūt pcepta fm **P**latonis suam volētis
 bus pdesse reipublice: vt ait **Z**ullius li. i. de officiis. **E**trū
 vt vtilitatē ciuiū sic utant: vt quecūq agant ad illā refe-
 rāt obliū cōmodorū suoz. ad hoc. viij. q. i. s. iunt in ecclesia.
 alterū pceptū vt totū copus reipublice curēt: ne dū par-
 tē aliquā tueant: reliq s deserat. ar. ad b. e. pben. malo-
 rib. et. c. quū causam. **I**re narrat **A**ug. dicto li. de ciui. par-
 lib. iij. c. xx. et li. v. c. xvij. de marco curio: q se armato equo
 sedere in abrupū terre p iatū pēpītē dedit: vt pstantia
 cessaret ab vbe. **E**t de marco regulo q cōsulēde salu-
 ti vrbis a cartaginētib. est occisus. **I**re nec pater parces-
 bat filio p reipublica: prout narrat **V**aleri. li. v. c. **A**ug. v.
 de ciui. dei. c. xvij. de beato q filios cōp rēpēnsos p tribus
 nali virgis celos: et post ad palū religatos securi percussit
 iussit: q cōmitionē tarquiniū a se expulsam reducere
 volebat. **Q**uū em patrē vt ageret consule: obulq: viuere
 q reipublice vidicē deesse maluit. de q ait poeta: **N**atōq
 pater noua bella mouētes: **A**d penā pulchra p libertate
 vocabit **I**n feli: vt cūq ferēt ea fata minores. **S**ed verū
 sequēt cōsolatus est infelē. **E**icit amo: patrie laudē q
 immēsa cupidō. **E**t simile narrat **A**ugu. vbi. s. de totū
 to q filiū nō q: cōtra patriā sed etiā p patriā pugnat:
 tū quia cōtra imperiū suū: licet viciat: occidit: ne plus
 mali in exēplo contempti imperij: q boni in gloria occisi
 hostis esset. sicut scripsit. **J**l. xvij. ar. d. ampl. **E**t **S**imiliter
 idē narrat **V**aleri. vbi. s. titu. de parētū seueritate aduer-
 sus liberos: de manlio torquato: quō dicit esset fili. s. ar. accu-
 satus et cōiur. prulit suam de eo dicit. **Q**uū sylanū si-
 liū meū pecuniā a socijs accepisse mihi probatū sit: eum
 reipublica et domo mea indignū iudico. **I**dē sic ad iudica-
 tus. pte tristitia suspēdio se cōsumpsit. **N**arrat etiā **V**alerius
Valerius li. v. titu. de iustitia de zalenico loquenti: s. dicit
 q quū legē fecisset inter alias saluberrimā: q de pbeniis
 in crimine adulteriū vtrog: oculo carere deberet: et filius
 eius esset in tali crimine de pbenis quū tota ciuitas in ho-
 norē patrie necessitatē pene adolecētulo remitteret: ali-
 quā diu repugnauit. **A**d vltimū p cōp p p p deuitus suo
 prius: deinde filij oculo eruto: vsum vidēdi vtriq: reliq.
 ita debitū supplij modū legi reddidit: q rat ad iustitiam
 li tēperamēto se inter misericordē patrē et iustū legistato-
 rē partitius. **F**acit ad hoc: q saul ionathan filij sui: q: cō-
 tra edictū suū fecerat etiam habeoans: voluit occidere.
Regū. iij. q. i. s. ite opponit. ibi: **P**robat hoc etiā. fa-
 cit etiā. xij. q. v. si audieris. **D**euf. xv. c. v. disti. o. disciplina.
 ibi: **I**re et redire. et. j. et occidat vnusquisq fratē et amicos
 suū. et. c. **E**t. xv. **I**re nec fili. q debet parcesse patri agēti
 cōtra reipublicā: prout ait **Z**ullius li. iij. de officiis. c. qm
 bil est vtile qd ab iniustitia et malitia p ficiat: ante finem
 inquirēs an si tradere patriā conabit pater filebit ne fili.
 et rēder q primo obsecrabit patrē ne id faciat: deinde si
 nihil proficiat

Prima
 rus cui
 debeat.

hñbil proficere accusare debet. ad extremus si ad perniciē
 patrie res spectabit: patrie salutē anteponat saluti patrie
 nec mirū vt ait ibidē. Si duo sapiētes essent sup vna tabu
 la in mari: q̄ nō posset vtrūq̄ deferre simul: minus sapiēs
 deberet cedere sapiēti: itē q̄ ille vtilis esset reipublice.
 ppter hec exempla de laude romanoꝝ consuli erimulta
 alia concludit Aug. in. li. v. de ciu. dei sic dicit: Talib⁹ in
 quib⁹ dominādi potestas nō dat: nisi summi dei prouiden
 tia qñ res humanas iudicat talib⁹ dominis esse dignas.
 Secūda ratio quare romani habuerūt dñm: traditio
 legū sanctorū per oia principū diuinitus promulgatā
 tarū. C. de legi. leges sacratissime. xvi. q. iij. nemo. ad cōser
 uandū vnūquemq̄ in sua iustitia. vnde Aug. dicit. xvij.
 de ciu. dei. c. xxi. q̄ deo placuit orbē terrarū p romanos
 debellare: et in vna societate reipublice legūq̄ pductū ad
 ge. lareq̄ pacare. In v. etiā li. eiusdē. c. xv. dicit. q̄ quia rom
 ani auaritie resistērūt: cōsulerūt patrie consilio suo li
 beromeq̄ delicto fm suas leges neq̄ libidini obnoxii.
 Sed ijs oibus artibus vsi sunt tamq̄ repta viā ad hono
 res. et imperiū. et gloriā. Nec habēt vnde cōqueri debeāt
 de summi et vti dei iustitia. per ceperūt em mercede sua.
 sed ex vigoze virtutū suarū legalū dominādō et imperan
 do. Iustitia ergo quia suis legibus vnūquemq̄ regebāt:
 fecit eos legitime dominari. Quāta aut iustitia viguerit
 apud romanos: satis apparet in paulo cesare cesare appellāte:
 de quo felix ples ait: Quū essent hierosolymis: adierūt
 me principes sacerdotū et seniores iudeoꝝ: postulantes
 aduersus paulū damnationē. Ad quos respondit: q̄ non
 est cōsuetudo romanis dānare aliquē hoīem prius q̄ is
 q̄ accusat: pñentes habeat accusatores: locūq̄ defendēdi
 accipiat ad abluenda crimina que ei obijciunt. Act. xvij.
 Ad hoc faciūt capta torius questio. i. iii. cause. Marie
 c. nō oportet. c. habet. c. qui accusat. c. abfene. c. c. et. ii.
 q. viij. r. ij. q. viij. c. i. c. per scripta. c. ii. c. Apparet etiā
 p multa exempla. primo quidē qd̄ faciebāt legislatores:
 seruabāt. vñ narrat Trogus pompeius de Bycuro: qui
 lacedemonijs multas leges duras dedit: s̄ nihil in alios
 sanctū quod ipse nō prius seruaret. Nā princeps se vels
 le viuere legibus pñit. c. de legi. digna vor. C. de resta.
 et impfeto. ff. de leg. iij. et impfeto. in li. q̄bus mo. testa.
 iustit. §. vlti. it. dif. iustū est. palea est. pñipes legib⁹ teneri
 suis: nec in se posse damnare iura. que in subditis consti
 tuūt iustū est. Iusta est ei vocis eoz auctoritas: si q̄ popu
 lis phibēt sibi licere nō patiunt. factū est de homi. cū iuras
 merito. qd̄ legit r. no. et de cōst. quū oēs. §. quū igit. de ri
 goze in princeps legibus humanis solutus est. ff. de legi.
 princeps. nō diuini. r. di. nō licet imperatori. Narrat aut
 Valerius li. vi. titu. de iustitia. de Tharōda ruroꝝ legista
 toꝝ: qui quū lege cauisser ob feditiosas cōiciones ciuū:
 vt si quis cū ferro concionē intraret: inerrificeret. et ipe de
 rure longinquo domū reperēs accinct⁹ gladio ex impro
 uiso cōcionē intrasset: et admonitus de solutio legis ab
 eo qui p: orime stabat: fuisset. Ego inq̄ illā refarcia: ac p
 tinus: qd̄ habebat ferrū districto incubuit: et penā mortis
 pprie reportare maluit: q̄ fieret fraus iustitie. Fuit autē
 generale edictū apud antiq̄s: nihil expedit qd̄ non erat
 iustū. vñ et narrat idē marci⁹ Valerij. vi. li. titu. de iustitia.
 q̄ quū Themistocles diceret atheniēsb⁹ q̄ sciret salu
 bertim⁹ eis consiliū scilicet q̄ incederent classem lacede
 monioꝝ: nec consiliū publicare voluit: sed petijt vnū sapiē
 tē cui tacite id exponeret: cui fuit dat⁹ Aristides. Qui aus
 dito consilio redijt ad cōcionem dicens Themistoclem vtile
 psillū: minime tñ iustū. aio voluere. Ar vniversa cōcio qd̄
 equū nō ē nec vtile nec expedit. clamauit. Et sic edicto
 ciuū ancillata est iustitie prudētia: imo nō esse prudē
 tia: s̄ poti⁹ calliditate dicitur est: cui iustitia aduersat. pro
 b̄ facit et de vo. et vo. re. magne. §. quia. ibi: Quid liceat
 fm equitate: qd̄ deceat fm honestate: qd̄ expedit fm vtili
 tate. igit nō est vera vtilitas: vbi nō equitas et honestas.
 Rom⁹ talē malā vtilitatē dicit Aug. in sermone inuocētū:

Turū in bursa: damnu in cōsciētia. fulsi vestē: pdidisti fi
 de. Itē scribit Prouerb. xxi. Nō est sapiētia: nō est pruden
 tia: nō est cōsiliū cōtra dñm. Eliguit etiā eoz iustitia apud
 hostes. vñ narrat Valerij. vi. li. titu. de iustitia. de camillo
 consule. qui quū phaliscos obsideret: magister iudi nobi
 lissimos pueos eoz in castra romanoꝝ pduxit. q̄bus in
 terceptis: nō erat dubiū qñ illi se essent tradituri. Tamils
 lus nō nō solū sp̄cuit pñdā: sed censuit vt pueri magñm
 vincitū virgis cedētes ad parētes reducerēt. q̄ iustitia aēi
 mi eoz capti: et beneficio in agis: quā armis victi potas
 romanis aperuerūt. Itē narrat ibidem q̄ Timochares
 pollicitus fuit se pyrbum veneno necaturū. q̄ res quū ad
 senatū esset delata missis legatis pyrbum inimicū roma
 noꝝ: monuit vt aduersus hñdī in fidiās se cautius age
 ret. in aluit em bella nō venenis: sed armis gerere. nomen
 aut Timocharis supp̄sit: vtroq̄ mō amplexus eq̄tate: q̄
 nec hostē malo exēplo tollere: nec cū q̄ bene mereri paras
 tus erat de romanis p̄dere voluit. Narrat etiā Lucius flo
 rus in hystoria romanoꝝ: q̄ medic⁹ pyrbi nocte venit ad
 fabiā: cōsule romanoꝝ: pñitēs se pyrbi occisurū ves
 neno: si sibi aliqd̄ polliceret: quē fabiā: vincitū iussit dus
 ci ad dñs suū. Pyrboq̄ dicit qd̄ vtra caput ei⁹ medic⁹ spo
 pōdisset. Et tūc rex pyrbus a dñmrat⁹ fert dicitur: Ille est
 fabicius: q̄ difficiliss ab honesto: q̄ sol a cursu suo auerti
 pōt. Regit etiā de alexandro: qui quū fleuisset in morte
 dārij inimici sui: quē sui leraliter vulnerauerunt vt places
 rent ei. volēs scire q̄ hoc scelus cōmiserāt: iurauit se factū
 rū eos notissimos atq̄ sublimes: et tūc pdiderūt se besas
 et arbofones hui⁹ facti authores: quos statim in vindictā
 in altissimā cruce suspēdit: et sic sublimes et notissimū cun
 cris fuit. p hoc facit: q̄ dauid mortem inimici sui satlis
 plangit et eū vindicat. ii. Regū. i. c. r. ii. q. viij. §. de his. h. itē
 in libro regū. de peni. dist. ij. s. opponit. h. nūquid etiā dicit
 dū. Itē placit filii sui absalon cū psequerēt. ii. Reg. xvij.
 r. xij. r. xij. q. v. q̄s erem nostrū. Si ergo ignari legis di
 uine: tales fuerint in operib⁹ iustitie amore patrie et cus
 pidine teporalis glorie: qles debēt esse illuminati fide: ordi
 nati charitate: certi spe glorie: p republica christiana i ope
 rib⁹ diuine iustitie: Sed q̄ oēs querunt q̄ sua sunt: nō q̄
 iesu christi. ad phib. ij. r. viij. q. i. sunt in ecclesia. ideo p̄
 ci sunt tales: et republica deficit christiana. Quū em q̄s
 q̄rit p̄pū cōmōdū siue emolumentū: perit respublica. vt
 ait Tullius li. iij. de officijs. Et si vnusq̄s ad se rapiat cō
 moda alioꝝ: et detrahāt q̄ possit emolumentū sui grā: socie
 tas hoim et cōmunitas euerit. p laude cōmunitatis. xij.
 q. i. dilectissimis. r. viij. di. §. i. vbi etiā dicit q̄ apud plato
 nē illa ciuitas iustissime ordinata tradit. in q̄ quisq̄ pro
 prios nescit affect⁹. Nō solū aut viguit in romanis zelus
 patrie: et sollicitudo legū pro cōseruāda iustitia in o: be. s̄
 et moꝝ beneuolētia in cōseruādo amicitia. Est em fm Se
 necā anim⁹ hois generosus: magis suauitate hōi et ope
 ris ducit: q̄ rigiditate trahat. hoc aut p̄pū fuit romanis
 fm Aug. li. i. de ciu. dei. c. vi. Parcere subiectis et debellare
 re supbos. Et q̄ accepta iniuria: ignoscere malebāt q̄ p̄
 qui. vñ hoies se eidē qñ sp̄de subiecerūt. Exēplū de Scip
 pione de q̄ narrat Valerij. li. iij. titu. de abstinentia et p̄tine
 tia. q̄ quū. xxiij. annū ageret: quū esset in hispania: et car
 thaginē in sua potestate redequisset. Ibidē erim venusta
 tris hōginē ceperit: quā vt despotata cōgouit et nobilem:
 ipsam inuolantē parētib⁹ reddidit: aurū qd̄ p redēptio
 ne puelle datū fuerat: dōti ei⁹ eliciit. Et q̄ idē ad honore
 romanoꝝ hostes adducit. Titus etiā loquēs de pdicta vi
 ctoria sic dicit de Scipione: q̄ quū misit obsides romā p̄
 mū hostat⁹ est vniversos bonā habere causam: venisse se
 eos in romani ppli potestate: q̄ plus bñficio q̄ metu obli
 gare hoies maluit: gētēq̄ fide ac societate iustas h̄re: q̄
 sibi subiectas seruicio. Aug. in pmo de ciu. dei. c. vi. refert
 de Marco marcello: q̄ syracusas vrbē ornatissimā cepit.
 cuius quū ruina vidisset: effudit la chrymas. T areq̄ fuit
 pudicitie ac benignē mētis: q̄ prius q̄ oppidum iustitice

Nota

Roma
nouū ius
litia.

Nihil ex
pediens
qd̄ nō iu
stum.

Dois
beneuo
lētia ro
amicitiā
cōseruās.

Inuadi edicto constituit ne q̄s corpus liberum violaret.
 De liberalitate aut̄ romanoꝝ scribit in gestis eorū de
 Tito imperatore q̄ statuerat ne accedente ad eū postula
 di gratia sine re sine spe habendi dimitteret. Et interro
 gar̄ ab amicis cur plura polliceret q̄ p̄stare possent dicit
 q̄ ideo q̄ nō oportet quemq̄ a sermōe et vultu principis
 trahere recedere. Irē recordatus sup̄ cenam q̄ nihil illa die
 dedisset gemēs dixit: Amicū hūc dīe p̄didi. De eius in
 nocentia scribit in gestis romanoꝝ quod nullū facrum
 qd̄ penitendū esset in morte recoluit vno excepto qd̄ nō
 prodidit vnde et in morte coqueus est vitā sibi eripi im
 merenti. Uñ et p̄pter tantā probitatē romanoꝝ subditi
 legalissimi eis erāt. Unde narrat Vegetius li. iij. q̄ obis
 dēre Annibale Saguntū tantā ciues inopia sunt p̄fessi
 vt murē centū denarij venisse p̄ditū sit memorie. eiusq̄
 venditorē fame perisse. emp̄toꝝ aut̄ vicisse. fidē tñ roma
 nis seruare p̄seuerauerūt. P̄opter tantā strenuitatē mos
 rū et amoni iudei cū romanis cōfederati sunt. i. dach.
 viij. i. quo capto plurima et pulchra de romanis scribunt.
 specialiter quō plonas gentesq̄ diuersas ad eorū trahe
 bant amōe. Et quō inter p̄fides eorū nemo potabat co
 ronā aut diadema. nec induebat purpura vt magnificas
 ref̄ in ea. Et q̄ curā fecerūt et quotidie consulebāt. cccc.
 consiliū agentes semp̄ de multitudine. vt que digna sunt
 gerant. Et q̄ cōmittunt vni homini magistratū suū per
 singulos annos dñari vniuersē terre sue: et oēs obediunt
 vni: et nō est inuidia neq̄ zelus inter eos. S; q̄uis roma
 ni antiqui tot floerūt p̄claris virtutibus: in modernis
 tñ et vltimis tep̄oribus mutatus est color optimus. A. h. e.
 iij. Nā romani deuicta carthagine et diruta: que ex cira
 tio romanoꝝ bellandi medicina erat vt nō veluti cōcios
 natus fuit Scipio. Iud. ij. Nō debeo gentes q̄s dimisit
 soluc̄ vt in ipsis experiat̄ israel. B. reg. Abel esse renuit
 que cayn malitia nō exeret. xxiij. q. iij. hec aut̄ deficienti
 bus bellis externis succedere ignauia et defuetudine bel
 landi in sumere perunt bella intestina et ciuilia. A. r. lina cō
 morione facite in v̄b̄ mōres finiri sunt. P̄utes desiere/
 p̄fida sub. intravit pullula uerūt oigēna vitia. Deficientib̄
 virtutibus defect quodāmo eorū imperiū. Nec tot bona
 et eis antiquis scripta sunt: quot mala de eis istis tep̄oribus
 annorant. Huc mala promp̄te aln. Bern. clarena
 len. scribit ad Eugenij papā quondā monarchū suū. li. iij.
 de consideratione dicit̄ circa prin. Quid de p̄plo loquar:
 p̄p̄s romanus est. nec bicuius potui nec expressius aperire
 de tuis parochianis qd̄ sentio. Quid tā notū seculis q̄ p̄
 teraia et fastus romanoꝝ: dens insueti paritumultui af
 lueta: gēs imitio et intractabilis vsq̄ adhuc subdi nescia:
 nisi quū nō valet resistere scio induratum co: p̄p̄s huius.
 xxiij. q. iij. nabuchodonoso. Quē dabis mihi de tota ma
 rima v̄be q̄ te in papā receperit nisi precio vel spe p̄cij in
 terueniente: Tunc potissimū dñari volūt quū p̄fessi fue
 rint seruaturē. fideles se spondēt: vt opportunius fidētib̄
 noceat. Si stante p̄re foribus quoq̄ illoꝝ morā vel modi
 cā fecerit ostiarius: ego tūc p̄ illo esse nolo. Sapiētes sunt
 vt faciāt malū: bñ aut̄ facere nesciūt. Ibiere. iij. Ibi inuisi
 terre et celo: v̄triq̄ iniecere manus. impij in deū: temerarij
 in sanctos: feditiosi in inuicē: emuli in vicinos: inhumani
 ad extraneos: quos nemine amātes amat nemo. et quum
 timeri affectant: atq̄ oibus: vt omēs timeāt. necesse est. Ibi
 sunt q̄ subesse nō sustinēt. p̄esse nō noūt: superiorib̄ in
 deas: inferioribus impoꝛtabiles. Ibi inuerecūdi ad perē
 dū: ad negādū frontosi. Ibi impoꝛtuni vt accipiāt: inq̄eri
 donec accipiāt: in grati vbi acceperūt. Docuerūt linguam
 suā. de peni. dist. ij. si em. vltra colum. h. nonne tibi. loq̄ grā
 dia: quū operent̄ cū gūa. B. g. illi promissores: par cilli
 mi exhibitores. Blandissimi adulator: es: et moda cissimi
 detractores. Simplicitissimi dissimulatores: et malignis
 simi p̄ditores. Quare autē dñs p̄mittat adhuc apud ros
 manos esse imperiū hodie q̄le q̄le: Rō ab Aug. ponit. iij.
 de ciui. dei. c. xv. nō ex merito virtutum antiquarij: sed ex

Populi
ro. cōdi
tiones.

malitia crescente nimia populoꝝ. vnde Job. xxxij. Qui
 regnare facit hypocritā p̄opter peccata populi. et canem
 p̄io meritis subditiꝝ disponit a deo vita rectoꝝ. ij. q. vñ.
 c. i. sed querit. h. ite qd̄ dicit. vi. q. i. et merito. viij. q. i. an
 dacter. et Ecclesiastes. viij. Interdus dominat̄ homo hoi
 in malū suū et de hoc. s. ar. p̄ori. ad h. Facta digressio:
 licet vlt̄ de dominij romanoꝝ origine et regimine: ad p̄
 positū p̄ncipale redeūdo de pape et eccl̄ie plenaria p̄ate.
 Articulus. liij.

Ciendū est q̄ prima
 monarchia floruit apud assyrios inchoata
 sunt inuēta noie patris sui. vt magister dicit
 in hystoria: et s. tactū est in ar. cl. in. s. s. scēdū. h. de nem
 roh. Et durauit hoc imperiū sine regnū assyriōꝝ. Dille
 ducentis. cl. annis s̄m Aug. de ciui. dei. li. iij. c. vj. Secūda
 monarchia translata est ad medos: et ad persas. respectu
 Darij et Xyri et alioꝝ regū: vt ex hystoria colligit Danie
 lis. Tertia translata est ad grecos et egyptios: que maxime
 vīguit tēp̄e Alexandri macedonis: vt p̄abet ex libro. i.
 dach. c. i. Quarta translata est ad romanos. Quatuor
 ista regna et imperia designata sunt in visione quā vidit
 nabuchodonoso: rex de statua aurea et exposita p̄ Danie
 lem. Dan. ij. Post q̄to: ista regna suscitauit deus regnū
 celi: qd̄ nō dissipabit: et regnū eiꝝ populo alteri nō tradet.
 cōminet aut̄ et cōsumet omnia regna hec: et ipsum stabit
 in eternū. vt dicit p̄e. ca. ij. Dan. C. B. Istud est regnū
 christi designat̄ p̄ lapidē ibi abscissum de monte sine ma
 nibus: qui cōminuit testā et ferrū et es et argentū et aur
 rum: quibus statua illa confecta erat. Q̄ aut̄ dicitur abscissus
 de monte sine manibus lapis ille: est q̄ christus fuit sine
 virili opere natus de virgine. xxiij. dist. q̄. eius. Q̄ autē
 iste lapis statua cōminuit: est quia omēs monarchias et
 omnia dominia deus pater filio suo dño nostro iesu christo
 subiecit. vnde p̄s. viij. Omnia subiecit̄ sub pedibus eius
 quod verbū refert apostolus ad christū dicit̄ ad Heb. ij.
 In eo em̄ q̄ omnia subiecit: nihil dimisit nō subiecit. c. iij.
 lud. s. Loz. xv. et de maio. et obe. folite. C. E. Ibeantē oia
 dominia christus dimisit sub vicario et petro et successori
 bus: quū dicit: Tu es petrus et super hanc petrā et sepe
 superius allegatū. Qui vicarij dei super eandē terram
 plenarie iurisdictionem consecuti sunt quā et christus. ad
 hec. C. de offi. eius qui al. ge. vi. l. i. et per totum. ff. de dan.
 i. in fec. qui bona. s. vlt. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. et
 si pro. et de offi. del. sane. ij. de offi. le. studuisti. de offi. ord.
 pastor. alis. s. ad quod. xxiij. di. c. vlt. et c. iij. dist. c. s. et no. de
 offi. vicarij. sua. in glos. f. C. De Constantino ergo hac cō
 sideratione p̄notus. post baptismū extra suam a christo
 inspiratus: quē viderat in baptismate suo: vt ipse testifi
 catus est: cessit s̄ ylestro vicario christi imperiū in occide
 te: et ab eo recepit imperiū oīctia. vt. egypt. di. constantinus.
 pius oēm monarchiā renuntia. vt. s. in altero ar. tactū
 est in ar. cl. in prin. cui tñ antichristi aduentū et suis p̄des
 cesoribus. licuit dominij possidere salte s̄m Inno. c. no.
 et de vo. et vo. re. q̄ sup. et tamq̄ bone fidei possessori: et
 alienā cōrectare bona fide durate: vt. ff. de ac. re. do. l. bo
 ne fidei. et de re. eccl̄e. nō alie. ad nostrā. xv. q. iij. s. p̄t. et le
 git. et no. de p̄f. c. h. C. E. Xeterū quod obijcit de illa bo
 natione cōstātinij q̄ nō valuit facta sine assensu p̄ncipi:
 et q̄ immensa. R̄ndetur dupliciter. Una responsio est: q̄
 dedit quod ecclesie. istam ponit Joan. lxxij. di. ego lu
 douicus. dedit em̄ episcopo quod christi erat legitimi dñi
 vt. s. p̄orine probatum est. etiam dicit. s. in. c. iij. ar. s̄. item
 ratio vna. et. j. in. h. parte. in ar. xxx. s. xxiij. ibi vide. vñ et dñs
 Dant. xvij. proponit coram discipulis de teloneariis pe
 tentibus ab eo didrachmā: quēstione vel quereiam beatis
 gne dicens: Reges terre a quibus accipiūt censum vel tri
 butum: filijs vel ab alienigenis: per hoc volens ostēde
 re vt Iherosol. v̄idem exponit: et Aug. in li. de quēstionib̄?

Donat
chie qua
rao.

Regi
mā
est de
inuid
expon

Quis
omni
gna
mū
mū
caris

Colla
mus
sic
beas
shu
imort
occid
rale.

Donat
a
cōstā
no
facta
ecclesie
valeret

Imper
tes
fide
litatē
in
ras
ecc
se.